

În cursul anului 2006 am efectuat o serie de deplasări în municipiul Brașov, pentru verificarea Listei Monumentelor Istorice.

Au fost efectuate deplasări în două etape: 12-14 iunie și 16-19 octombrie.

Principalele acțiuni desfășurate:

- identificarea în teren a monumentelor
- fotografierea acestora, necesară actualizării bazei de date.

În deplasarea din 12-14 iunie a fost verificată Lista Monumentelor Istorice din Cartierul Schei al municipiului Brașov.

În cadrul verificării au fost identificate în teren cele 103 monumente istorice din categoriile II, III și IV și au fost fotografiate; în cazul monumentelor neidentificate a fost fotografiat amplasamentul indicat de L.M.I.

Au fost constatate următoarele:

Monumentul cu codul BV-IV-m-B-11661, "Crucea Junilor Curcani", de pe str. Curcanilor 46 se află, de fapt, în fața imobilului de pe str. Curcanilor 36 (Fig. 1).

Monumentul cu codul BV-II-m-B-11384, "Casa familiei Brâncoveanu", de pe str. Constantin Brâncoveanu 51 nu a putut fi identificat în teren, prin deducție numărul 51 poate aparține unei jumătăți de clădire recent modificată, situată pe str. Constantin Brâncoveanu, între numerele 49 și 53 (Fig. 2). Numărul poștal 51 a aparținut, probabil, inițial casei de la nr. 53, care, după aspectul exterior, datează de la sfârșitul sec. 18 - începutul sec. 19. Aceeași situație, datorată, probabil, modificărilor de adrese poștale se repetă și în cazul altor monumente din Schei, ex. monumentul cu cod BV-II-m-B-11374, "Casa" din str. Constantin Brâncoveanu 26, datat sec. 18. Casa aflată în prezent la nr. 26 este databilă începutul sec. 20 (Fig. 3), iar casa vecină, de la nr. 24 ar putea data, în nucleu, de la

¹ Prezentul articol este un rezumat al raportului de deplasare. O bună parte a acestor disfuncționalități au fost semnalate și de d-na inspector DCCPCN Brașov, Diana Jenei.

Fig. 1 Monumentul istoric cu codul BV-IV-m-B-11661, "Crucea Junilor Curcani" se află în fața imobilului de pe str. Curcanilor 36.

Fig. 2 Monumentul istoric cu codul BV-II-m-B-11384, "Casa familiei Brâncoveanu" de pe str. Constantin Brâncoveanu 51

Fig. 3 Monumentul istoric cu cod BV-II-m-B-11374, "Casa" din str. Constantin Brâncoveanu 26, datat sec. 18.

sfârșitul sec. 18-începutul sec. 19 (Fig. 4)

Fig. 4. Gospodăria de pe str. Constantin Blăncoveanu 24.

Fig. 5. Incolțul de pe str. Curcanilor nr. 20, unde ar trebui să se afle monumentul cu codul BV-IV-m-B-11879.

Fig. 6. Monumentul istoric cu codul BV-IV-m-B-11871, "Casa căpitanului Ilie Birt" de pe str. Căpitan Ilie Birt 34.

Fig. 7. Galeria cimitirului bisericii Sf. Nicolae-Schei.

Atăla timp cât monumentul istoric este identificat numai prin adresa poștală, situația se va repeta la fiecare renumotare poștală. Pentru a evita, pe viitor, repetarea acestor situații ar fi de dorit să fie pusă în practică prevederea legală privind întocmirea cadastrului monumentelor istorice. Până la finalizarea acestuia, Lista Monumentelor Istorice din fiecare localitate ar trebui să fie însoțită de planul localității, pe care să fie marcate monumentele istorice, identificarea acestora fiind, astfel, mai sigură.

Monumentul cu codul BV-IV-m-B-11879, "Crucea de la Știrni" de pe str. Curcanilor nr. 20 nu a putut fi identificat. Din cercetările ulterioare ale d-nei inspector Dana Jenei de la DCCPCN Brașov, a rezultat că la această adresă nu a existat niciodată o troiță (Fig. 5).

Încursul deplasării am mai constatat că, datorită calităților conținute:

Monumentul istoric cu codul BV-IV-m-B-11871, "Casa căpitanului Ilie Birt" de pe str. Căpitan Ilie Birt 34, cu nucleu bine păstrat de locuință dezvoltată, cu pridvor deșeză, tipică pentru arhitectura vernaculară de la sfârșitul sec. 18-începutul sec. 19 din cartierul Schei, ar merita să fie mutată de la categoria IV la categoria II (Fig. 6).

Cimitirul bisericii Sf. Nicolae-Schei, care conține morminte ale unor personalități ale istoriei românilor din Brașov, ar trebui menționat explicit în cadrul Ansamblului bisericii "Sf. Nicolae" din Scheia Brașovului, cod B-VII-a-A-11569 (Fig. 7, 8 și 9).

Cimitirul "Groaverii" din str. Constantin Lăceș nr. 2, ar trebui clasat în întregime, deoarece conține mormintele unor personalități ale istoriei politice și culturale a Brașovului și ale Transilvaniei, ex. pictorul Mișu Pop, lingvistul și scriitorul Sextil Pușcariu, istoricul Al. Lăpedatu – ultimul președinte al Comisiunii Monumentelor Istorice (Fig. 10, 11, 12). În prezent, numai două morminte din acest cimitir sunt monumente istorice (mormântul poetului Andrei Mureșanu și mormântul profesorului Virgil Onițiu). De

* Conform reglementărilor pentru întocmirea documentațiilor de urbanism, monumentele istorice trebuie marcate în planurile de tip PUG, PUZ, PUO. Cel care alina acest aspect planificator, însă, ca documentația Lista monumentelor istorice, li s-a verificat și acestea.

Fig. 8. Mormântul lui Ioan Meșotă, personalitate a învățământului românesc din Brașov, aflat în cimitirului bisericii Sf. Nicolae-Schei.

Fig. 9. Mormântul lui Vasile Saftu, personalitate a vieții religioase și politice a românilor brașoveni, aflat în cimitirului bisericii Sf. Nicolae-Schei.

Fig. 10. Mormântul pictorului Mișu Pop, aflat în cimitirul Groaveri.

asemenea, pe aceeași stradă, se află un cimitir de eroi din primul război mondial, care nu este clasat (Fig. 13).

În deplasarea din 16-19 octombrie a fost verificată Lista Monumentelor Istorice din Cartierul Cetate al municipiului.

În cadrul verificării au fost identificate în teren cele 355 monumente istorice de categoriile II, III și IV și au fost fotografiate.

În cartierul Cetate potențialele probleme privind corectitudinea LMI sunt legate de existența, la aceeași adresă poștală, a mai multor clădiri diferite. De exemplu, la numărul 14 din Piața Sfatului, se află o locuință cu restaurant la parter, restaurantul „Cerbul Carpatin” – fosta hală a negustorilor și o anexă a restaurantului – fosta cârciumă „Gaura Dulce”, supraînălțată de bucătăria acestuia (Fig. 14, 15, 16). La nr. 18 (Fig. 17), din aceeași Piață a Sfatului, se află două clădiri cu numere topo și numere cadastrale distincte, cu istoric și aspect diferit și care formează un singur monument istoric, cu cod LMI 2004 BV-II-m-B-11576. În cazul atribuirii unor adrese poștale proprii clădirilor menționate, clădirile care ar primi noi adrese poștale ar ieși, prin aceasta, de sub incidența legii de protejare a monumentelor istorice. Un exemplu în acest sens este str. Julius Römer, pe care, la nr. 4, se afla Bastionul Frângerilor, parte a ansamblului fortificațiilor orașului. Ulterior publicării LMI 2004 această stradă a fost redenumită „Suișul Castelului”, iar denumirea Julius Römer a fost acordată unei străzi de la periferia orașului. Deoarece bastionul nu mai are adresa din LMI 2004, până la apariția unei Erate sau a unei noi Liste a Monumentelor, care să corecteze situația d. p. d. v. legal, acesta nu mai este considerat monument istoric, această calitate aparținând clădirii de la nr. 4 din actuala str. Julius Römer.

De reținut că autoritățile locale nu au obligația de a anunța DCCPCN modificările de adrese poștale pe care le operează.

Și în aceste cazuri, ca și în cazurile semnalate în cartierul Schei, ar fi necesar ca Lista Monumentelor Istorice să fie însoțită de planul orașului, pe care să fie marcate monumentele istorice.

O altă problemă, semnalată de d-na inspector DCCPCN Brașov Dana Jenei, este cea a caselor memoriale. Pentru o parte a acestora există, la DCCPCN Brașov, documentație de la Arhivele Naționale – jud. Brașov și de la serviciul de specialitate al Bibliotecii Județene, care atestă că respectivele construcții nu au legătură cu personalitățile datorită cărora au fost clasate ca monumente memoriale. Procedura de declasare, aceeași pentru toate categoriile de monumente istorice, fiind costisitoare, iar proprietarii neavând nici un interes imediat pentru declasare,

Fig. 11. Mormântul lingvistului și scriitorului Sextil Pușcariu, aflat în cimetriul Groșoveni.

Fig. 12. Cenotafiu istoricului Alexandru Lăpușău, ultimul președinte al Comisurii Monumentelor Istorice, aflat în cimetriul Groșoveni.

Fig. 13. Cimetir de era din primul război mondial, aflat în vecinătatea cimetriului Groșoveni.

Fig. 14. Locuință cu spațiu comercial la parter, în Piața Statului 14.

Fig. 15. Foarte "Casă a neguștorilor", azi restaurantul "Casei Carpații", în Piața Statului 14.

Fig. 16. Brașerie "Gaura Dulcei", din Piața Statului 14.

Fig. 17. Monumental istoric, cu cod LMI 2004 BV-II-m-B-11676, din Piața Statului nr. 18.

aceste „monumente” vor rămâne în LMI.

Acestea sunt numai o mică parte a problemelor rezultate ca urmare a verificării în teren a listei monumentelor istorice. Fiecare din membrii Sectorului de Evidență-Cercetare, care s-au deplasat în teren pentru verificarea LMI, s-au confruntat cu probleme similare sau cu alte tipuri de probleme. Deoarece termenul verificării și republicării listei monumentelor istorice se apropie, ar fi necesar ca împreună cu inspectorii DCCPCN județene, să fie făcut un inventar al tuturor problemelor apărute cu ocazia verificării LMI, iar apoi, împreună cu Direcția Monumentelor Istorice din MCC, Secțiunea de evidență a CNMI și Oficiul juridic al MCC, unde este cazul, să fie găsite soluțiile pentru rezolvarea acestora.

Abstract

Verifying the List of Historic Monuments in the city of Brașov, 2006

This mission report briefly points to matters occurring during the missions in Schei and Cetate quarters of Brasov Municipality in June and October 2006, respectively, in order to check up the List of historic monuments. The main problems which appeared were the result of the current procedure of identifying the historic monuments by their mail address only. We propose that the map indicating all historic monuments in a locality should be joined by the List of historic monuments of each locality and, considering that the list of monuments shall be soon republished, an inventory list of the matters found out following the check-up of these lists per each county should be drawn up.